

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 386/2019-29

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 5. decembra 2019 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Laššákovej a zo sudcov Petra Molnára (sudca spravodajca) a Ľuboša Szigetiho predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKČIA], [REDAKČIA], [REDAKČIA], zastúpenej Advokátskou kanceláriou Mišík, s. r. o., Bajkalská 21/A, Bratislava, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Michal Mišík, vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 16 ods. 1, čl. 19 ods. 2 a 3, čl. 20 ods. 1, čl. 21, čl. 22 ods. 1 a 2 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 8 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, Prezídia Policajného zboru, národnej kriminálnej agentúry, národnej protizločineckej jednotky, expozitúry Západ v trestnom konaní vedenom pod [REDAKČIA], a to služobným zákrokom, výzvou policajta na vydanie vecí z 22. augusta 2019 a zaistením vecí, uznesením vyšetrovateľa o pribratí znalca z 23. augusta 2019 a príkazom na odňatie vecí prokurátora Úradu Špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky vydaným v trestnom konaní vedenom pod [REDAKČIA] a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého postupu a rozhodnutí a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 18. októbra 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej Advokátskou kanceláriou Mišík, s. r. o., Bajkalská 21/A, Bratislava, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Michal Mišík, vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 16 ods. 1, čl. 19 ods. 2 a 3, čl. 20 ods. 1, čl. 21, čl. 22 ods. 1 a 2 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 8 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) postupom Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, Prezídia Policajného zboru, národnej kriminálnej agentúry, národnej protizločineckej jednotky, expozitúry Západ (ďalej len „prezídium Policajného zboru“) v trestnom konaní vedenom pod [REDAKOVANÉ] (ďalej len „namietané trestné konanie“), a to služobným zákrokom (vstupom do obydľia) a výzvou policajta na vydanie vecí z 22. augusta 2019 (ďalej len „výzva na vydanie vecí“) a zaistením vecí, uznesením vyšetrovateľa o pribratí znalca z 23. augusta 2019 (ďalej len „uznesenie o pribratí znalca“) a príkazom na odňatie vecí prokurátora Úradu Špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „úrad špeciálnej prokuratúry“) vydaným v trestnom konaní vedenom pod [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (ďalej len „príkaz na odňatie vecí“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že v rámci trestného stíhania začatého podľa ustanovení § 199 ods. 1 a 2 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok

v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) uznesením vyšetrovateľa prezídia Policajného zboru [REDACTED] z 20. augusta 2019 pre zločin prijímania úplatku podľa ustanovení § 329 ods. 1 a 2 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“), prečin zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa ustanovení § 326 ods. 1 písm. a) Trestného zákona, zločin zasahovania do nezávislosti súdu podľa ustanovení § 342 ods. 1 a 2 písm. c) Trestného zákona a prečin podplácania podľa ustanovení § 333 ods. 1 a 2 písm. b) citovaného zákona bola sťažovateľka v zmysle § 89 ods. 1 Trestného poriadku vyzvaná k vydaniu veci, a to svojho mobilného telefónu, ktorý toho istého dňa dobrovoľne vydala. Vyšetrovateľ prezídia Policajného zboru následne uznesením o pribratí znalca podľa ustanovení § 142 ods. 1 Trestného poriadku pribral k vypracovaniu znaleckého posudku znalca z odboru elektrotechniky a určil mu okrem iných úloh vyhotoviť rozmnoženinu všetkých počítačových údajov nachádzajúcich sa v mobilnom telefóne sťažovateľky. Proti predmetnému uzneseniu o pribratí znalca podala sťažovateľka 5. septembra 2019 sťažnosť.

3. V ústavnej sťažnosti sťažovateľka oboznamuje ústavný súd s podrobnosťami týkajúcimi sa vymedzených procesných úkonov namietaného trestného konania. Uvádza, že výzve k vydaniu veci (jej mobilného telefónu) predchádzal vstup dvoch príslušníkov prezídia Policajného zboru na pozemok patriaci k jej rodinnému domu, pričom podľa jej tvrdenia k nemu došlo bez jej predchádzajúceho vyzvania alebo súhlasu. Sťažovateľka ďalej uvádza, že v rámci označenej výzvy bola príslušníkmi Policajného zboru poučená v zmysle § 89 ods. 1 Trestného poriadku o možnosti odňatia veci v prípade nevyhovenia predmetnej výzve.

4. Sťažovateľka predmetným úkonom namietaného trestného konania vytýka nesplnenie jednotlivým požiadaviek považovaných štandardnou judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva, prevzatou aj do rozhodovacej činnosti ústavného súdu, za nevyhnutné kritéria ospravedlňujúce prípadné zásahy do súkromia jednotlivcov z pohľadu limitov jednotlivých sťažovateľkou namietaných článkov ústavy a dohovoru (kritéria legality, legitimacy a proporcionality).

5. Sťažovateľka, ktorá tvrdí, že k vstupu na príľahlý pozemok jej obydlia došlo zo strany príslušníkov prezídia Policajného zboru svojvoľne, bez jej predchádzajúceho súhlasu, dôvodí, že je potrebné považovať príľahlý pozemok za súčasť obydlia, a preto vstup naň treba vnímať z hľadiska závažnosti rovnako ako domovú prehliadku. Dôvodí, že podmienky umožňujúce policajtovi vstup do obydlia v zmysle ustanovení § 103 ods. 1 a 3 Trestného poriadku (ak vec neznesie odklad) naplnené v prípade dotknutého služobného zákroku neboli, preto bol pre realizáciu vstupu podľa sťažovateľky potrebný predchádzajúci súhlas prokurátora, prípadne sudcu, ktorým príslušníci prezídia Policajného zboru nedisponovali. Sťažovateľka, vychádzajúc zo svojich tvrdení, uzatvára, že daný vstup ako zásah do jej špecifikovaných práv nespĺňal kritérium legality.

6. V ďalšom bode ústavnej sťažnosti sťažovateľka podrobuje tzv. testu proporcionality ďalší procesný úkon namietaného trestného konania – výzvu na vydanie veci spojenú so zaistením dotknutej veci, teda jej mobilného telefónu. Na tomto mieste prezentuje svoje úvahy o povahe obsahu mobilného telefónu, ktorý je podľa jej názoru nosičom takého množstva informácií a údajov osobnej povahy, že sa príkaz na odňatie veci vydaný prokurátorom na poskytnutie ochrany práv dotknutých takýmto zásahom javí ako nedostačujúci, pričom zastáva názor, že by mala byť v danom prípade ochrana dotknutých práv pokrytá vyšším stupňom ochrany, a to príkazom vydaným zo strany sudcu. Sťažovateľka tak považuje výzvu na vydanie jej mobilného telefónu za zásah nespĺňajúci kritérium legality. Vo vzťahu k označenému úkonu dôvodí tiež nesplnením kritéria proporcionality, keďže podľa jej stanoviska k dosiahnutiu sledovaného cieľa, k získaniu informácií relevantných pre vedené vyšetrovanie postačovalo predloženie mobilného telefónu a následná extrakcia relevantných údajov priamo na mieste, bez potreby vydania mobilného telefónu a jeho následného zaistenia.

7. Sťažovateľka ďalej formuluje námietku neproporcionality zásahu do jej označených práv posledným z popísaných úkonov namietaného trestného konania, a to uznesením o pribratí znalca. Podľa sťažovateľky je týmto uznesením vymedzený rozsah extrakcie údajov obsiahnutých v jej mobilnom telefóne neprimeraný sledovanému cieľu. Zo zadaných úloh znalca v zmysle dotknutého uznesenia totiž vyplýva, že predmetom extrakcie majú byť všetky údaje zachytené a uložené v mobilnom telefóne a SIM karte.

Sťažovateľka sa domnieva, že sa mal predmet extrakcie v zmysle označeného uznesenia obmedziť výlučne na spektrum údajov vykazujúcich jednoznačný súvis s vyšetrovanou trestnou činnosťou.

8. Napokon sťažovateľka v závere ústavnej sťažnosti predkladá argumentáciu o absencii celkovej legitimacy zásahu do jej označených práv. Uvádza, že v jej konkrétnom prípade by mal byť zásah, resp. jednotlivé špecifikované úkony namietaného trestného konania podporené legitímnym cieľom, ktorým je odhaľovanie páchatel'ov trestnej činnosti. Podľa nej je východiskovým predpokladom legitimacy vykonávaných úkonov konkretizované podozrenie materializované v konkrétnych poznatkoch orgánov verejnej moci. Na tomto mieste sťažovateľka uvádza, že síce nedisponuje oficiálnym uznesením o začatí trestného stíhania v dotknutej trestnej veci, avšak vychádza z neformálneho zdroja (špecifikovaný právnický portál), ktorý zverejnil obsah tohto uznesenia, v ktorom má podľa jej názoru formulácia skutkov, pre ktoré sa trestné stíhanie vedie, značne nekonkrétny charakter, nespĺňajúci požiadavky § 199 ods. 3 Trestného poriadku. Na základe uvedeného hodnotí vedené trestné stíhanie ako nezákonné, ktoré ako také nemôže sledovať žiaden legitímny účel.

9. Na základe všetkých uvedených skutočností sťažovateľka žiada, aby ústavný súd v jej veci rozhodol nálezom, ktorým by vyslovil porušenie jej základných práv podľa čl. 16 ods. 1, čl. 19 ods. 2 a 3, čl. 20 ods. 1, čl. 21, čl. 22 ods. 1 a 2 a čl. 46 ods. 1 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 8 ods. 1 a 2 dohovoru a podľa čl. 1 dodatkového protokolu postupom prezídia Policajného zboru v namietanom trestnom konaní, a to služobným zákrokom, výzvou na vydanie veci a zaistením veci, uznesením o pribratí znalca a tiež príkazom na odňatie veci prokurátora úradu špeciálnej prokuratúry, označené uznesenie o pribratí znalca a príkaz na odňatie veci zrušil, zakázal prezídiu Policajného zboru a úradu špeciálnej prokuratúry pokračovať v porušovaní označených práv sťažovateľky v namietanom trestnom konaní, prikázal prezídiu Policajného zboru zničiť všetky rozmnoženiny počítačových údajov a akýchkoľvek údajov získaných z mobilného telefónu sťažovateľky, vrátiť jej mobilný telefón a priznal jej tiež náhradu trov právneho zastúpenia.

II.

Relevantná právna úprava

10. Podľa čl. 124 ústavy je ústavný súd nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

11. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje ústavný súd o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

12. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

13. Ústavný súd podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania: a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc, b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovel žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37, c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom, d) ktorý je neprípustný, e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou, f) ktorý je podaný oneskorene, g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

14. Podľa čl. 16 ods. 1 ústavy nedotknuteľnosť osoby a jej súkromia je zaručená. Obmedzená môže byť len v prípadoch ustanovených zákonom.

Podľa čl. 19 ods. 2 ústavy každý má právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života.

Podľa čl. 19 ods. 3 ústavy každý má právo na ochranu pred neoprávneným zhromažďovaním, zverejňovaním alebo iným zneužívaním údajov o svojej osobe.

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje.

Podľa čl. 21 ústavy obydlie je nedotknuteľné. Nie je dovolené doň vstúpiť bez súhlasu toho, kto v ňom býva.

Podľa čl. 22 ods. 1 ústavy listové tajomstvo, tajomstvo dopravovaných správ a iných písomností a ochrana osobných údajov sa zaručujú.

Podľa čl. 22 ods. 2 ústavy nikto nesmie porušiť listové tajomstvo ani tajomstvo iných písomností a záznamov, či už uchovávaných v súkromí, alebo zasielaných poštou, alebo iným spôsobom; výnimkou sú prípady, ktoré ustanoví zákon. Rovnako sa zaručuje tajomstvo správ podávaných telefónom, telegrafom alebo iným podobným zariadením.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru každý má právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života, obydlia a korešpondencie.

Podľa čl. 8 ods. 2 dohovoru štátny orgán nemôže do výkonu tohto práva zasahovať s výnimkou prípadov, keď je to v súlade so zákonom a nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti, verejnej bezpečnosti, hospodárskeho blahobytu krajiny, predchádzania nepokojom alebo zločinnosti, ochrany zdravia alebo morálky alebo na ochranu práv a slobôd iných.

Podľa čl. 1 dodatkového protokolu každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva.

Predchádzajúce ustanovenie nebráni právu štátov prijímať zákony, ktoré považujú za nevyhnutné, aby upravili užívanie majetku v súlade so všeobecným záujmom a zabezpečili platenie daní a iných poplatkov alebo pokút.

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

15. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľky je namietaná neústavnosť, ako aj namietané porušenie práv garantovaných dohovorom špecifikovanými úkonmi namietaného trestného konania, ktoré predstavujú zásah do súkromia sťažovateľky (služobný zákrok – vstup do obydlia, výzva na vydanie vecí a zaistenie vecí, príkaz na odňatie vecí a uznesenie o pribratí znalca).

III.1 K namietanému porušeniu v ústavnej sťažnosti označených práv sťažovateľky služobným zákrokom, výzvou na vydanie vecí a zaistením vecí a príkazom na odňatie vecí

16. Z § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní návrhu je tiež posúdiť, či tento nie je zjavne neopodstatnený. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu možno o zjavnej neopodstatnenosti návrhu hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, II. ÚS 101/03, III. ÚS 155/09, IV. ÚS 473/2012).

17. Predmetom ústavnej sťažnosti sú namietaná neústavnosť, ako aj namietané porušenie práv garantovaných dohovorom v súvislosti so služobným zákrokom (vstup do obydlia) a s úkonmi smerujúcimi k zaisteniu vecí sťažovateľky, a to jej mobilného

telefónu obsahujúceho súbor dát súkromného charakteru. Ochrana súkromia je zakotvená vo viacerých ustanoveniach ústavy, naproti tomu ochrana práva na súkromie je v dohovore sústredená v čl. 8. Ústavný súd už v minulosti viackrát judikoval, že základné práva obsiahnuté v ústave vykladá v intenciách dohovoru, teda v intenciách judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“). Tak je to aj v súvislosti s danou problematikou.

18. Z hľadiska metodologického pri sťažnostiach týkajúcich sa namietaného porušenia čl. 8 dohovoru po uznaní, že ide o vec spadajúcu do pôsobnosti označeného článku, ESLP presúva svoju pozornosť na skúmanie ospravedlniteľnosti takéhoto zásahu z pohľadu limitov vymedzených čl. 8 dohovoru. Ako prvé nastupuje posúdenie kritéria legality (že k zásahu došlo na základe zákona), potom legitímnosti (že k zásahu došlo pre účely niektorého zo záujmov vymedzených čl. 8 ods. 2 dohovoru) a napokon proporcionality zásahu, teda že zásah bol v demokratickej spoločnosti na dosiahnutie sledovaného cieľa nevyhnutný.

19. V posudzovanom prípade sťažovateľky došlo k zaisteniu jej mobilného telefónu na zákonomnom podklade, ktorý predstavujú ustanovenia § 89 Trestného poriadku. Sťažovateľka bola v súlade s ustanoveniami § 89 ods. 1 a 3 Trestného poriadku policajtom vyzvaná k vydaniu veci dôležitej pre trestné konanie a súčasne bola poučená o možnosti, že jej môže byť v prípade nevyhovenia výzve táto vec odňatá. Sťažovateľka mobilný telefón dobrovoľne vydala, o čom bola v súlade s ustanoveniami § 93 ods. 1 a 2 Trestného poriadku spísaná zápisnica obsahujúca jasnú špecifikáciu veci a sťažovateľke bol vydaný rovnopis zápisnice. Zaistenie predmetnej veci predstavujúce zásah do súkromia sťažovateľky sledovalo legitímny cieľ – verejný záujem na odhalení trestnej činnosti (trestné stíhanie vedené pre trestné činy uvedené v bode 2 odôvodnenia tohto rozhodnutia).

20. Pokiaľ ide o kritérium proporcionality aplikované pri posudzovaní zásahov do súkromia, toto vyžaduje adekvátne vyváženie dvoch navzájom si konkurujúcich záujmov, v konkrétnom prípade sťažovateľky, na jednej strane garancie ochrany súkromia sťažovateľky, na druhej strane verejného záujmu na odhalení trestnej činnosti a na potrestaní páchatel'ov. Z relevantných okolností, ktoré ústavný súd pri posúdení

proporcionality vykonaného zásahu zohľadnil, boli: povaha vyšetřovaného trestného činu (stupeň jeho závažnosti), pozícia sťažovateľky vo vyšetřovanom prípade a potenciálne možnosti orgánov činných v trestnom konaní pri zabezpečovaní dôkazov.

21. Ústavný súd konštatuje, že mobilný telefón sťažovateľky bol zaistený na účel objasnenia závažného trestného činu, sťažovateľka s najväčšou pravdepodobnosťou figuruje vo vyšetřovanej trestnej veci ako podozrivá osoba, potenciálne relevantné dôkazy – komunikáciu o prípadnej trestnej činnosti nie je možné zabezpečiť inak ako zaistením mobilného telefónu na účel následnej extrakcie dát povolaným odborníkom. Toto je sumár faktorov, ktoré podľa názoru ústavného súdu svedčia v prospech záveru o primeranosti vykonaného zásahu.

22. Na základe komplexného posúdenia všetkých relevantných faktorov v okolnostiach prípadu sťažovateľky ústavný súd dospel k záveru, že zásah do súkromia sťažovateľky bol primeraný sledovanému cieľu, a teda ústavne akceptovateľný a konformný s limitmi vyplývajúcimi zo sťažovateľkou namietaných článkov dohovoru. Ústavný súd tak posúdil námietku porušenia všetkých označených práv sťažovateľky úkonmi (výzva na vydanie veci a zaistenie veci) ako zjavne neopodstatnenú.

23. K podstate inštitútu príkazu na odňatie veci a príkazu na odňatie počítačových údajov ústavný súd poznamenáva, že v štádiu prípravného konania je k ich vydaniu v zmysle Trestného poriadku zásadne oprávnený prokurátor, pričom realizácia týchto príkazov nie je potrebná v prípadoch dobrovoľnej súčinnosti osoby (dobrovoľné vydanie veci alebo počítačových údajov), čo bol aj prípad sťažovateľky, ktorá svoj mobilný telefón dobrovoľne vydala, bez toho, aby bolo potrebné pristúpiť k realizácii príkazu na jeho odňatie. V prípadoch dobrovoľnej súčinnosti, keď sa príkaz na odňatie nerealizuje, je irelevantné zaoberať sa otázkou perfektnosti takéhoto príkazu vrátane čiastkovej otázky, či daný príkaz vydal kompetentný orgán verejnej moci. Inými slovami, podrobiť testu proporcionality príkaz na vydanie veci, ktorý sa v prípade sťažovateľky nerealizoval, je absolútne irelevantné. Námietku porušenia všetkých sťažovateľkou označených práv vo vzťahu k predmetnému príkazu na odňatie veci tak ústavný súd kvalifikuje ako zjavne neopodstatnenú.

24. K inštitútu vstupu do obydľia z hľadiska intenzity s ním súvisiacich zásahov do súkromia dotknutej osoby ústavný súd poznamenáva, že ho z uvedeného hľadiska nemožno postaviť na roveň domovej prehliadky, keďže je vstup do obydľia iba jedným z komponentov domovej prehliadky a ako taký nezahŕňa v sebe opatrenia vyplývajúce z podstaty domovej prehliadky spojenej aj s úkonom prehľadávania obydľia. Zároveň treba povedať, že sťažovateľka síce formulovala tvrdenie o nezákonnosti predmetného služobného zákroku, avšak dôkazy o opodstatnenosti tohto tvrdenia ústavnému súdu nepredložila (zápisnica o vydaní veci podpísaná sťažovateľkou totiž neobsahuje v tomto smere žiadne písomné výhrady sťažovateľky k tomuto úkonu). Námietku porušenia všetkých sťažovateľkou označených práv vo vzťahu k predmetnému služobnému zákroku tak ústavný súd kvalifikuje ako zjavne neopodstatnenú.

25. Vzhľadom na uvedené čiastkové závery ústavný súd kvalifikuje ústavnú sťažnosť sťažovateľky v označenej časti (služobný zákrok, výzva na vydanie veci a zaistenie veci a príkaz na odňatie veci) ako zjavne neopodstatnenú, a ako takú ju podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietol.

26. Nad rámec ústavný súd dodáva, že záverečnému systematickému posúdeniu legality, legitimacy (vrátane posúdenia perfektnosti uznesenia o začatí trestného stíhania) a proporcionality jednotlivých popísaných úkonov prípravného konania je oprávnený všeobecný súd ako primárny garant ochrany práv dotknutých subjektov trestného konania.

III.2 K namietanému porušeniu v ústavnej sťažnosti označených práv sťažovateľky uznesením o pribratí znalca

27. Ústavný súd pri posúdení ústavnej sťažnosti sťažovateľky reflektoval na skutočnosť, že sa dotknutá trestná vec sťažovateľky v aktuálnom čase, keď sa sťažovateľka s uplatnením ochrany svojich označených práv na ústavný súd obrátila, nachádza v štádiu prípravného konania.

28. Ústavný súd poukazuje na princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy, podľa ktorého môže ústavný súd konať o namietanom porušení sťažovateľových práv

a vecne sa zaoberať jeho ústavnou sťažnosťou, ak sa sťažovateľ nemôže domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom, resp. iným orgánom verejnej moci prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje. Zmysel a účel uvedeného princípu subsidiarity spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Orgány činné v trestnom konaní a všeobecné súdy, ktoré sú v trestnom konaní povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým právnickým osobám alebo fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity ochrany ústavnosti ústavným súdom podľa zásad uvedených v ustanovení § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde (obdobne pozri III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05, II. ÚS 61/2019, II. ÚS 67/2019, II. ÚS 137/2019, II. ÚS 209/2019, II. ÚS 258/2019).

29. V tejto súvislosti ústavný súd pripomína, že trestné konanie je od svojho začiatku až po jeho koniec proces, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií pre ochranu práv a slobôd môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní a súdov naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia. Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietať pochybenia znamenajúce porušenie práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ak tieto pochybenia neboli odstránené v priebehu samotného trestného konania. Pokiaľ by ústavný súd na túto skutočnosť neprihliadal, poprel by účel a zmysel opravných prostriedkov v trestnom konaní, ktorým je okrem iného aj náprava pochybení vo veci konajúcich orgánov verejnej moci (orgánov činných v trestnom konaní a súdov).

30. Dotknutá trestná vec sa nachádza v štádiu prípravného konania, pričom z obsahu uznesenia o začatí trestného stíhania „vo veci“ (tak ako je prezentované sťažovateľkou, resp. prostredníctvom predložených príloh ústavnej sťažnosti), ako aj z ďalších vykonaných

procesných úkonov orgánov činných v trestnom konaní vyplýva predpoklad, že v predmetnej veci budú v ďalšom štádiu prípravného konania vznesené obvinenia konkrétnym osobám v súlade s ustanoveniami § 206 Trestného poriadku. V prípade splnenia uvedeného predpokladu aj vo vzťahu k osobe sťažovateľky bude mať táto v zmysle platnej právnej úpravy v nasledujúcich štádiách trestného konania možnosť domáhať sa právne účinným spôsobom ochrany svojich označených práv.

31. Ústavný súd v prvom rade upriamuje pozornosť na § 230 ods. 1 Trestného poriadku, podľa ktorého dozor nad dodržiavaním zákonnosti v prípravnom konaní vykonáva prokurátor. Úlohou prokurátora pri výkone dozoru v prípravnom konaní je dozerať na to, aby orgány činné v trestnom konaní dodržiavali všetky ustanovenia Trestného poriadku, aby postupovali v zhode s účelom trestného konania a základnými zásadami trestného konania, musí pritom súčasne dbať na to, aby nikto nebol nezákonne obmedzovaný na základných právach a slobodách. V tomto kontexte ďalej ústavný súd poukazuje na § 34 ods. 1 Trestného poriadku, podľa ktorého má obvinený okrem iných práv aj právo od začiatku konania proti svojej osobe vyjadriť sa ku všetkým skutočnostiam, ktoré sa mu kladú za vinu, a k dôkazom o nich. Z uvedených ustanovení Trestného poriadku vyplýva, že platná právna úprava zveruje v štádiu konania, v ktorom sa sťažovateľka obracia so svojou sťažnosťou podľa čl. 127 ods. 1 ústavy na ústavný súd, ochranu práv tzv. dozorujúcemu prokurátorovi, v ktorého právomoci je korigovať prípadné pochybenia prípravného konania, vrátane namietanej nezákonnosti vykonaných úkonov a z nich plynúcich dôkazov.

32. Ďalej ústavný súd poukazuje na ustanovenia § 241 a nasledujúcich Trestného poriadku, ktoré sa týkajú ďalšej nasledujúcej etapy trestného konania (súdneho konania v štádiu preskúmania alebo predbežného pojednania obžaloby), podľa ktorých sú závažné procesné pochybenia dôvodom pre odmietnutie obžaloby a vrátenie veci prokurátorovi.

33. Napokon ústavný súd poukazuje na to, že platná právna úprava trestného konania umožňuje aj v nasledujúcich štádiách trestného konania v rámci uplatnenia práva na obhajobu (obžalovaným) domáhať sa právne účinným spôsobom ochrany práv, a to na hlavnom pojednávaní, prípadne prostredníctvom riadnych a mimoriadnych

opravných prostriedkov. V rámci práva na obhajobu možno uplatniť aj argumentáciu týkajúcu sa zákonnosti postupu orgánov činných v trestnom konaní v rámci prípravného konania na hlavnom pojednávaní pred prvostupňovým súdom, prípadne využitím opravných prostriedkov (odvolania a dovolania) v trestnom konaní.

34. Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd dospel k záveru, že systém trestného konania poskytuje v prípade splnenia predpokladu uvedeného v bode 30 odôvodnenia tohto uznesenia sťažovateľke právne prostriedky, ktorými sa môže účinne domáhať ochrany svojich označených práv. Za týchto okolností nie je daný dôvod, aby ústavný súd vstupoval v danej fáze do prebiehajúceho trestného konania a neprípustne si tak predčasne uzurpoval právomoc dozorujúceho prokurátora a všeobecného súdu, ktorí sú primárne oprávnení a povinní korigovať prípadné pochybenia aktuálneho procesného postupu orgánov činných v trestnom konaní a poskytnúť tak ochranu právam sťažovateľky. Sťažovateľka sa s prípadnou ústavnou sťažnosťou môže na ústavný súd obrátiť až po vyčerpaní označených opravných prostriedkov, teda až vo fáze právoplatného skončenia vedeného trestného konania.

35. V prípade, že sťažovateľka nebude môcť v ďalšom štádiu vedeného trestného konania uplatniť ochranu svojich práv pre absenciu predpokladaného procesného postavenia (vznesenie obvinenia), s ktorým sú spojené právne prostriedky určené k účinnej ochrane práv, bude sa môcť obrátiť na ústavný súd a uplatňovať ochranu svojich práv prostredníctvom novej ústavnej sťažnosti.

36. Aj napriek uvedenému ústavný súd považuje za potrebné podotknúť, že na prvý pohľad sa mu zásah do označených práv sťažovateľky nejaví ako neprimeraný, ktorý by vybočoval z limitov práv, ktorých porušenie sťažovateľka namieta. Už zo samotnej podstaty inštitútov, akými sú domová prehliadka, odpočúvanie a záznam telekomunikačnej prevádzky, uchovanie a vydanie počítačových údajov a podobne vyplýva, že sú spojené s výrazným zásahom do súkromia osôb, u ktorých sú realizované. Pri takomto zásahu však prevažuje verejný záujem na objasnení závažnej trestnej činnosti nad právom jednotlivca na ochranu súkromia. Proporcionalita zásahu však musí byť dodržaná aj vo vzťahu medzi právom jednotlivca na súkromie a výberom prostriedkov, ktoré majú orgány činné

v trestnom konaní k dispozícii pri plnení legitímnych cieľov. V tomto smere je potrebné uviesť, že aj keď sa spôsob, prípadne rozsah zabezpečenia záujmových informácií môže na prvý pohľad javiť ako neprimerane zasahujúci do súkromia jednotlivca, takýto postup je ospravedlniteľný, ak je za splnenia podmienky zákonnosti nevyhnutný na dosiahnutie legitímneho cieľa a z technického hľadiska neexistujú iné, menej invazívne možnosti, ako požadované informácie zabezpečiť.

37. Vychádzajúc zo všetkých uvedených čiastkových záverov, ústavný súd posúdil ústavnú sťažnosť sťažovateľky v časti namietaného porušenia všetkých jej označených práv uznesením o pribratí znalca ako neprípustnú a ako takú ju podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde odmietol.

38. S ohľadom na všetky uvedené závery bolo o ústavnej sťažnosti sťažovateľky potrebné rozhodnúť tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. decembra 2019

Jana Laššáková
predsedníčka senátu